

«Βάτραχοι» του Αριστοφάνη από το Θέατρο Σκάλα

Μετάφραση-διδασκευή: Κωστής Κολώτας. **Σκηνοθεσία:** Ανδρέας Μελέκης.

Σκηνικά-κοστούμια: Λάκης Γενεθλής. **Μουσική-ελεύθερη απόδοση στίχων:** Λάρκος Λάρκου.

Χορογραφίες: Φαίδρα Καραβοκύρη Ζένιου.

Παίζουν: Κίμων Αποστολόπουλος, Ανδρέας Μελέκης, Μαρίνος Χ'Βασιλείου, Κυριάκος Τοφαρίδης, Κυριάκος Τσαγγαρίδης, Πέτρος Κονόμου, Ρίκκος Παφίτης, κ.α.

ΟΙ «ΒΑΤΡΑΧΟΙ» είναι μια από τις πιο γόνιμες σκηνικά κωμωδίες του Αριστοφάνη. Οπτικά, αλλά και γενικότερα υφολογικά, αποτελεί προϊόν αμιγούς φαντασίας. Τίποτα, κανένα τοπίο, κανένα πρόσωπο (πλην ενός, θα το πούμε αργότερα) δεν έχει πρότυπο από τη γνωστή στους τότε ή τώρα θεατές πραγματικότητα. Ποιος μπορεί να αμφισβητήσει το σκηνοθέτη ή το σκηνογράφο της παράστασης; Ποιος είπε ότι ο δικός τους Άδης είναι λιγότερο «αληθινός» απ' εκείνον που έκαναν άλλοι σε άλλες παραγωγές του έργου ή απ' εκείνον που σχηματίσαμε ως θεατές στις προσδοκίες μας; Ποιος είπε πως πρέπει να είναι οι Μύστες; Πώς γενικά μπορεί να αποδοθεί η τόσο καλά κρυμμένη από σύγχρονους και απογόνους μυστηριακή πομπή και μάλιστα μέσα από τον παραμορφωτικό καθρέφτη του Αριστοφάνη;

Οι ηθοποιοί μαζί με το σκηνοθέτη τους έχουν όλη την ελευθερία να πλάσουν τις μορφές του Χάροντα, του Αιακού, των πεθαμένων τραγικών που πρέπει να καταντήσουν σκίες από τα επίγεια δοξασμένα είδωλα της εποχής. Όλο προκλήσεις είναι αυτό το έργο. Τίποτα δεν απαγορεύεται, μια και δεν υπάρχουν προδιαγραφές για να τηρούνται, πολλά όμως αναμένονται.

Είμαι σε δίλημμα σχετικά με την παράσταση του Σκάλα. Αναρωτιέμαι ποιο είναι το σωστό και πώς θα ήθελαν οι δημιουργοί της να κριθούν από τους αποδέκτες του έργου τους; Με γνώμονα τις ντόπιες συνθήκες, από τη μια δύσκολες και ιδιόμορφες, από την άλλη ευνοϊκές, οικίες, σ' ότι αφορά την αποδοχή της παραγωγής από το στενό σκαλιώτικο περιβάλλον; Ή με μια αξιολόγηση που δε θα λαμβάνει υπόψη κανένα εξωσκηνικό αίτιο, αλλά μόνο το τελικό αποτέλεσμα; Σε μια προσπάθεια συνδυασμού των δυο προσεγγίσεων θα χρησιμοποιούσα τη λέξη «τιμωρία» που στο θεατρικό λεξιλόγιο είναι όντως σημαίνων όρος. Χαρακτηρίζει τις παραγωγές που δεν παριστάνουν κάτι που δεν είναι, που γνωρίζουν πόσο κόπο έκαναν, τι δεν κατάφεραν και πόσο ψηλά έφτασαν χωρίς να τους το πουν ούτε οι ένθερμοι υποστηρικτές, ούτε οι αυστηροί επικριτές.

Πιστεύω ότι ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Σκάλα Ανδρέας Μελέκης γνωρίζει και τα προτερήματα, και τις αδυναμίες των «Βατράχων» του.

Ας αφήσουμε πίσω το πρόβλημα της επαρκούς για τις απαιτήσεις του έργου επάνδρωσης του θιάσου και των πενιχρών οικονομικών μέσων και να μιλήσουμε για κάτι που αποτελεί προσωπική ευθύνη του Ανδρέα Μελέκη-σκηνοθέτη. Τίποτα δεν έπρεπε να περιορίσει τη σκηνοθετική φαντασία του, να εμποδίσει τη δημιουργική του σκέψη, να στενέψει τα μορφολογικά του όρια, να κάνει αυτή την παράσταση λιτή μέχρι...φτώχειας. Πολύ λίγες σκηνές ή

μορφές έλαβαν από το σκηνοθέτη τους λύσεις που δεν είναι απλώς...λύσεις ανάγκης.

Λίγα είναι τα ευρήματα που δίνουν υποκριτική ανάπτυξη στο ρόλο του Ξανθία, του μοναδικού «υπαρκτού» προσώπου του έργου. Οι Κύπριοι θεατές θυμούνται σ' αυτό τον τόσο γόνιμο για την περαιτέρω θεατρική πορεία ρόλο υπηρέτη που υπερέχει του αφέντη του στην πονηριά, αλλά συμμερίζεται άθελά του τις κακουχίες και τις περιπέτειές του, το Σπύρο Σταυρινίδη από τη ντόπια παραγωγή και τους Πέτρο Φιλιππίδη και Βασίλη Χαραλαμπίδη από τις από την Ελλάδα εισαγόμενες, τρεις λαμπρές και τόσο διαφορετικές ερμηνείες στολισμένες με δεκάδες υποκριτικά μικρά πολυτίμα ευρήματα.

Ο Μελέκης -Ξανθίας εμφανισιακά και συμπεριφορικά υπόσχεται πολλά στην αρχική του παρουσία, αλλά δε βρίσκει τρόπο να προχωρήσει, ν' ανοίξει καινούργιες πηγές γέλιου που χρειάζεται η παράσταση. Επιστρέφω στο Ανδρέα Μελέκη-σκηνοθέτη και στην περιφημη σκηνή του ποιητικού αγώνα μεταξύ του Αισχύλου και του Ευριπίδη με έπαθλο τη λογοτεχνική πρωτιά στον Άδη και την επιστροφή στον απάνω κόσμο.

Χωρίς να διαπράξω για δεύτερη φορά το λάθος να αναφερθώ σε παλαιότερες παραγωγές, θα πω απλώς πως αυτή η σκηνή θέλει κάποια στιλιστική λύση, θέλει εντονότερες αναφορές σε κάποια εποχή(δική μας; «δική τους»; Σε κάποια, τέλος πάντων), θέλει πολύ περισσότερη σκηνοθετική δράση για να γίνει το γέλιο του κόσμου όχι επιφανειακό και συγκαταβατικό, αλλά σπαρακτικό και ταυτόχρονα γεμάτο θαυμασμό προς το μεγάλο Αριστοφάνη. Ιδιαίτερα προβλήματα που έχρηζαν επιπρόσθετης σκηνοθετικής βοήθειας πήγαν από τη διανομή.

Ο Μαρίνος Χ'Βασιλείου και ο Πέτρος Κονόμου δεν είχαν λόγω ηλικίας και απειρίας τη δυνατότητα να πλάσουν ενδιαφέρουσες κωμικές μορφές, δε βοηθήθηκαν και από τη συμμετοχή του χορού στη σκηνή του αγώνα. Γενικά, και στο χορό των Βατράχων, στον οποίο έδωσαν συμπαθητική όψη τα κοστούμια του Λάκη Γενεθλή, η μουσική του Λάρκου Λάρκου και η κίνηση της Φαίδρας Ζένιου, και στα άλλα χορικά μέρη που έπρεπε να έχουν «διπλή» στιλιστική ατμόσφαιρα, ονειρική και παρωδιακή ταυτόχρονα, απουσίαζε μια γενική οργανωτική σκηνοθετική οδηγία. Τα πράγματα δεν ήταν τόσο απλά, όσο μας τα παρουσίασε η παράσταση, και σ' ό,τι αφορούσε την άλλη πρωταγωνιστική μορφή του έργου, το Διόνυσο (Κίμων Αποστολόπουλος).

Όμως επιστρέφοντας στην κουβέντα για τα κριτήρια, οφείλουμε να πούμε ότι η παράσταση άρεσε στο κοινό στο φεστιβάλ Λάρνακας, με τη δουλειά του εικαστικού καλλιτέχνη της παράστασης, του συνθέτη και της χορογράφου να συμβάλλουν ουσιαστικά και θετικά. ●